

Львівська
міська
рада

Музей народної архітектури і побуту у Львові
імені Климентія Шептицького

Проблеми збереження і популяризації культурної спадщини: виклики та можливості

Збірник доповідей

Другої міжнародної науково-практичної конференції у Музеї народної
архітектури і побуту у Львові імені Климентія Шептицького

18-19 квітня 2018 р.

Львів - 2018

39 (477): 37.014.25

П-32

Передрук 10.03.2018.

Формат 60x84 1/16. Гарнітура Minion Pro/

Папір офсетний. Друк офсетний.

Проблеми збереження і популяризації культурної спадщини:
виклики та можливості : Зб. допов. Другої міжнар. наук.-практ. конф.
у Музеї нар. арх. і поб. у Львові ім. Кл. Шептицького / ЛМР,
Музей народної архітектури і побуту у Львові
імені Климента Шептицького. – Львів : ТзОВ «Нео Друк», 2018.

Відповідальний за випуск

Сергій Ципишев – заступник директора з наукової роботи

Упорядники:

Леся Гарасим – заступник директора з розвитку

Оксана Омельчук – вчений секретар

Тамара Дуда – зав. науково-освітнім відділом

Марта Цимбровська – зав. етнографічним відділом

Надія Боренько – ст. науковий співробітник науково-фондового відділу

Уляна Франків – науковий співробітник етнографічного відділу

Комп'ютерна верстка та підготовка макету до друку

Михайло Гриник

© Музей народної архітектури і побуту у Львові
імені Климента Шептицького, 2018

© Автори статей, 2018

Надруковано у ТзОВ «Нео Друк»
79035, м. Львів, вул. Зелена, 145
drukneo@gmail.com

Ірина Бірюкова
«СКАРБНИЦЯ КУЛЬТУРИ»: ВІРТУАЛЬНИЙ МУЗЕЙ
ІСТОРІЇ ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ
БІБЛІОТЕКИ ЯК ЗАСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІСТОРИЧНОЇ
СПАДЩИНИ

*Одеська національна наукова бібліотека,
вул. Пастера, 13, м. Одеса, 65023, Україна
e-mail: bibliowave@gmail.com*

Iryna Biriukova. «TREASURY OF CULTURE»: THE VIRTUAL MUSEUM OF ODESA NATIONAL SCIENTIFIC LIBRARY HISTORY AS THE TOOL OF POPULARIZATION OF HISTORICAL HERITAGE. The article presents the experience of the Odesa National Scientific Library, the oldest public library in Ukraine, in covering the history of its formation and development with the help of modern information technologies, in particular, the virtual museum on the official website of the library.

Одеська національна наукова бібліотека, найстаріша публічна книгозбірня України, є провідним культурним, освітнім, науково-інформаційним державним закладом, що здійснює функції науково-дослідного, методичного та координаційного центру з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства, бере участь у розробленні державної політики в галузі бібліотечної справи України та її реалізації [11]. Універсальна за складом фонду, ОННБ є загальнодоступним бібліотечним закладом, що забезпечує інформаційні, науково-дослідні, освітні, культурні та інші потреби користувачів, рівний доступ до інформаційних ресурсів.

Упродовж ХІХ–ХХІ століть зміст та форми бібліотечної роботи цієї книгозбірні зазнавали фундаментальних змін, тісно пов'язаних із соціальною загрозованістю, державним баченням ролі бібліотек у національно-культурному розвитку країни, необхідністю популяризації здобутків вітчизняної та світової науки, культури, освіти тощо. Створена у 1829 році як Одеська міська публічна бібліотека, нині вона відіграє важливу роль у виконанні завдань розвитку інформаційного суспільства в Україні, щороку задовольняючи інформаційні потреби та реалізацію конституційних прав щодо свободи інформації, наукової, технічної, літературної, художньої творчості користувачів. Указом Президента України № 756/2009 від 14.09.2009 бібліотеці надано статус національної.

Історія і окремі напрями діяльності ОННБ частково висвітлювалася в різні часи у виданнях, присвячених історії бібліотеки, в окремих пу-

блікаціях бібліотекознавців, істориків, журналістів. Загальні питання історії бібліотеки висвітлено у нарисах її очільників – М. Н. Мурзакевича, М. Г. Попруженка, І. С. Вугмана, в публікаціях вітчизняних бібліотекознавців О. Ф. Ботушанської, Л. М. Бур'ян, М. В. Тетенка та інших, а узагальнююче сучасне дослідження щодо історії цієї бібліотеки – відсутнє [1–8, 10]. Історія Одеської національної наукової бібліотеки в цілому залишається невідомою темою. Разом з цим, вивчення і об'єктивне розкриття історії ОННБ мають особливу наукову цінність, пізнавальне й практичне значення з огляду потреби в осмисленні минулої та сучасної ролі цього бібліотечного закладу у національно-культурному розвитку суспільства.

Творчий неспокій і виклики часу спонукають бібліотечних працівників у всьому світі шукати нових форм представлення найрізноманітніших історичних артефактів, що висвітлюють історію бібліотечних закладів, їхніх унікальних фондів та будівель, розповідають про читачів, друзів та покровителів тощо. З поширенням сучасних інформаційних технологій втілення цієї важливої місії стає все більш цікавим і доступним для бібліотекарів. Так, у 2014 році на сайті Одеської національної наукової бібліотеки розпочав життя новий інтернет-проект – віртуальний музей історії книгозбірні.

Віртуальний музей історії книгозбірні розміщується на офіційному інтернет-сайті Одеської національної наукової бібліотеки odnb.odessa.ua, який в свою чергу є точкою доступу до інтегрованих електронних ресурсів та інформаційних послуг користувачам ОННБ [9].

Музей представляє собою декілька віртуальних «виставкових залів», створених у відповідності з періодами, на які творці музею поділили історію розвитку бібліотеки. Так, перший період розкриває становлення та розвиток книгозбірні у XIX столітті – від заснування у 1829 році до 1920 року, коли в Одесі остаточно було встановлено Радянську владу і бібліотека вступила в принципово новий період свого життя. Другий «виставковий зал» висвітлюватиме історію до 1945 року, буремне двадцятиріччя становлення нового суспільства і бурхливо зростаючого тиску політичного укладу на розвиток культури, освіти, науки. Третій період розкриватиме діяльність у 1945–1991 роках – період сталого розвитку і становлення бібліотеки як загальнодержавної установи. Четвертий, сучасний період – діяльність бібліотеки в незалежній, демократичній Україні у нових політичних і соціально-культурних умовах.

Матеріали хронологічних розділів музею структуровані за принципом дворівневого розташування. На першому рівні подається узагальнена інформація та представлено основний ілюстративний матеріал – унікальні фотографічні та документальні матеріали, що зберігаються в архіві ОННБ. В тексті кольором позначені гіперпосилання, за якими доступна більш розширена інформація другого рівня.

За гіперпосиланням користувач переміщується на другий рівень – у підрозділи, які його зацікавили, переходить до відомостей про персоналії, які згадуються в текстових матеріалах першого рівня тощо, і таким чином отримує більш розгорнутий матеріал.

Історикам бібліотечної справи, краєзнавцям, широкому колу читачів буде корисний спеціалізований розділ «Література», в якому представлено бібліографічні покажчики, довідники, матеріали тематичних наукових заходів, збірники статей та інші матеріали, що висвітлюють історію бібліотеки, життєвий шлях і творчу діяльність її фахівців тощо. Опис всіх наведених в переліку видань подано згідно з чинними правилами бібліографічного опису джерел, а самі записи супроводжуються гіперпосиланням на повнотекстову версію видання, доступну через програмний комплекс електронної бібліотеки ОННБ.

Спокійна тепла гама оформлення «виставкових залів», можливість збільшення ілюстрацій з дрібними деталями тексту чи зображення, а також зручна інтуїтивно зрозуміла навігація дозволила зробити відвідування музею приємним і тривалим.

На даний час повністю сформовано зміст першого розділу, триває редакційна робота над наповнення другого розділу, публікація якого призначена на вересень 2018 року. Передбачається завершення робіт з наповнення віртуальних виставкових залів музею до вересня 2019 року. Подальше наповнення всіх створених розділів і збагачення віртуальних «експозицій» залишатиметься для працівників ОННБ актуальним завданням на довгі роки, оскільки віртуальний музей як складова глобального культурно-освітнього простору у мережі Інтернет дозволяє зібрати, упорядкувати і поєднати у логічні зв'язки інформацію найрізноманітнішого формату – текстового, звукового, графічного, відеоматеріали тощо.

Таким чином, переваги новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій дозволили працівникам ОННБ створити та розмістити в мережі Інтернет оригінальний веб-сайт віртуального музею історії книгозбірні, який не має свого аналога в реальності, але представляє унікальні реальні документальні матеріали з історії найстарішої публічної книгозбірні України, і разом з цим забезпечити надзвичайно високий ступінь збереженості і безпеки експонатів.

1. Ботушанська О. Ф. ОДНБ імені М. Горького: хронологія розвитку та участь у процесі державотворення незалежної України // Наукова бібліотека: стратегія інноваційного розвитку: матеріали міжнар. наук. – практ. конф., присвяч. 180-річчю ОННБ імені М. Горького (Одеса, 24–25 верес. 2009 р.) / упоряд. М. В. Тетенко; ред. І. С. Шелестович. – О., 2010. – С. 148–170.

2. Вугман И. С. 95 лет жизни и деятельности Одесской государственной публичной библиотеки (1830–1925) / И. С. Вугман. – Ленинград: Печатный Двор, 1926. – 19 с. 3. Исторический очерк ОГНБ им. М. Горького / Редкол. А. С. Ключ-

- ненко, С. А. Купенюк, Н. Н. Пащенко; Вступ. ст. А. С. Кляненко. – Одеса: Чорноморська комуна, 1941. – 181, [2] с.: фот.
4. [Мурзакевич Н. Н.], Одесская городская публичная библиотека // Новорос. календарь на 1849 год, изд. от Ришельевского лицея. – Одесса, 1848. – С. 403–408.
5. Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького, 1829–1999: Бібліографічний покажчик / Одес. держ. наук. б-ка ім. М. Горького; Відп. ред. О. Ф. Ботушанська; Упоряд. Л. О. Кольченко, О. Г. Кушнір, Т. І. Олейникова. – Одеса: ОДНБ ім. М. Горького, 2004. – 427 с.
6. Попруженко Михаил Георгиевич. Одесская городская публичная библиотека, 1830–1910 г.: исторический очерк / М. Г. Попруженко. – Одесса: «Славянская» тип. Е. Хрисогелосъ, 1911. – 84 с.
7. Скарбниця культури: До 175-річчя Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького: Збірник статей / Одес. держ. наук. б-ка ім. М. Горького; Відп. ред. О. Ф. Ботушанська; Редкол. О. М. Бельницька, Л. М. Бур'ян, С. Г. Гриценко. – Одеса: Студія «Негоціант», 2004. – Вип. 3. – 240 с.
8. Скарбниця культури: До 185-річчя Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького: Збірник статей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://catalog.odnb.odessa.ua/ONNB_ec/NashiVid/rStock/sc530237.pdf.
9. Скарбниця культури. Музей історії ОНБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://odnb.odessa.ua/virtual-museum>.
10. Сокровищниця культури: збірник статей / Одес. гос. науч. б-ка ім. М. Горького. – Одесса: Одес. обл. изд-во, 1955. – Вип. 1. – 1955. – 137, [2] с.: ил. – Вип. 2 / ред. В. Загоруйко; Редкол. А. Борщак, Г. Каширин, Л. Лялікова. – 1958. – 277, [2] с.: ил.
11. Статут Одеської національної наукової бібліотеки, затверджений наказом Міністерства культури України від 16.12.2016 № 1200.

Надія Боренько

**СТРУКТУРИЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ ДАНИХ
МУЗЕЙНОГО ФОНДУ «ГОНЧАРСТВО»**

*Музей народної архітектури і побуту у Львові імені Климента
Шептицького вул. Чернеча гора, 1, м. Львів, 79014, Україна
e-mail: museumlviv@gmail.com*

Nadiya Borenko. STRUCTURING DIGITAL DATA OF MUNICIPAL FUND «GONCHARSTVO». The article deals with the issue of structuring the digital data of the museum collection on the basis of FotoStation archive management software of the Norwegian company FotoWare. The main attention is paid to standardizing the type and local names, viewing the language of descriptions, coding, the amount of additional information. Examples from the history of the acquisition, research, attribution, restoration and inclusion of